TAKSA PLAĆENA U GOTOVU CIJENA 3 DIN

OBITELJ

15. VELJAČE 1939 BROJ 7

OBITELJ

ČASOPIS ZA HRVATSKU PORODICU

U ZAGREBU 15. VELJAČE 1939.

GODINA XI. BROJ 7

Societati Litterariae Croaticae Sancti Hieronymi LX aetatis et [illegible]

13 V 29

Pius PP XI

SV. OTAC PAPA PIJO XI. DAO JE HRVATSKOM KNJIŽEVNOM DRUŠTVU SV. JERONIMA OVU VLASTORUČNO PISANU DIPLOMU K 60. GODIŠNJICI GODINE 1929.

Mrtvi Kormilar

Pijo XI. † 10. veljače 1939.

Spjevao A. Kokić

Zašto ste, o mornari, odložiti vesla,
spustili žalosno glave?
Valovi igraju lađom, vjetar vam kosu mrsi.
Ko vam je ukrao radost pogleda,
pjesmu iz mlada srca . . .?

Ta vaš je Kormilar Stari još uvijek u vašoj sredini;
u sjaju zimskoga sunca staračko mu bljedilo blješti
i nije bolan izraz njegova lica.

Slušate li možda, o mornari, pjesmu dalekih zvonika,
koji ko zvuci Davidovih psalmâ javljaju nešto bolno,
da milijuni ljudi svih naroda, zemalja
padaju na koljena . . . Ta se pjesma pretvara u plač.
Bol je postala ko more . . ., a more ko suza Vječnosti . . .

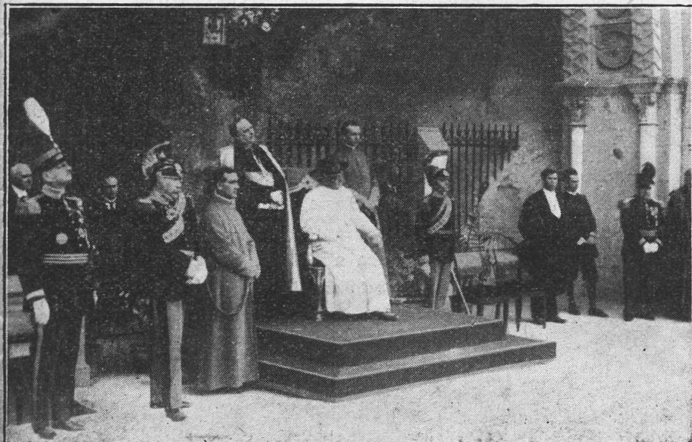
Ili ste ugledali duboku crninu, kojom je zavita
jedna mala zemlja — Hrvatska — duž obale plave?
O, tamo barjaci tuge tako često lepršaju kućama,
nova je bol došla svojim dobrim znancima
i našla otvorena vrata na srcima patnika . . .

Dignite glave, o mladi mornari . . .!
Idem sâm vašem Kormilaru, da ga iz snatrenja trgnem.
O znam. On je dobar. Očinski blagi Starac.
Na njegov pogled zaigrat će veslu i pjesma će glasna
poletjet nad morem beskrajnim.

. . . Braćo . . . čujte . . .! Ta staračka ruka, blijeda i meka,
koja je blagosiljala . . . hrabrila slabe . . .
ta ruka je . . . hladna . . .!
Oči . . . oči . . ., koje su ljubavlju gorjele
za one najmanje . . . i najbolnije . . .,
sada su bez sjaja . . .

Spustimo se, o mornari, na koljena;
nek vjetar mrsi našu kosu i lepršа crnim barjacima!
Sklopimo pobožno ruke . . .
usta nek šapću molitve tihe
za Sijedog Kormilara Petrove Lađe,
koji je . . . mrtav . . .!

Slika dolje: PAPA PIJO XI. NA PRIJESTOLJU OPKOLJEN SVOJOM PRATNJOM PRIGODOM JEDNE SVEČANOSTI

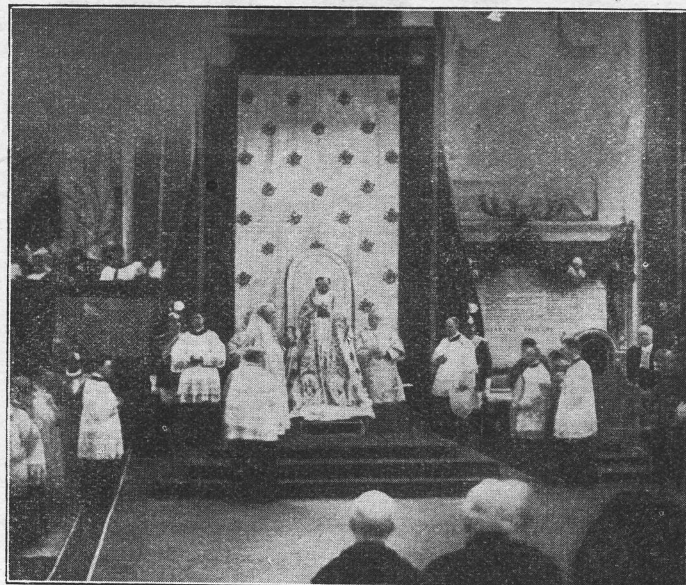
Slika dolje: PAPA PIJO XI. PREGLEDAVA SVOJU ŠVICARSKU GARDU

Papa Pijo XI. u svečanim časovima

AHILE RATTI, KASNIJI PAPA PIJO XI., polazi kao varšavski nuncij u audijenciju Pilsudskomu

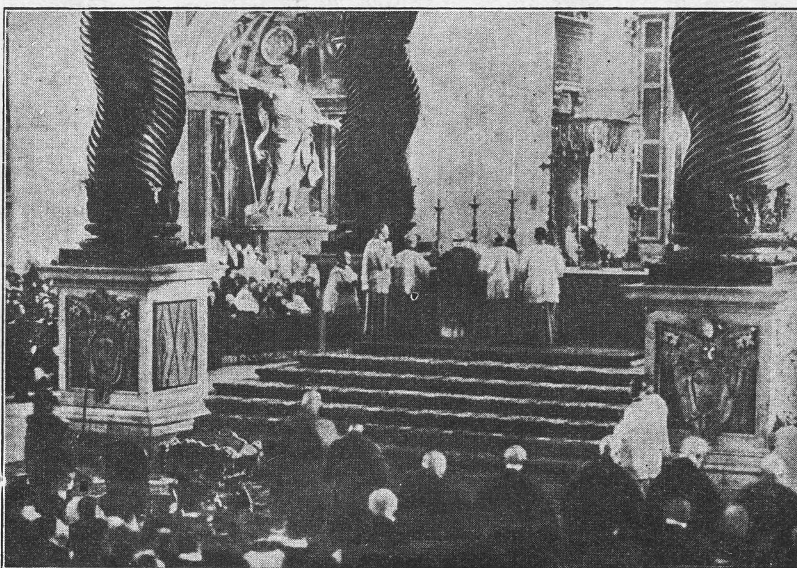
PAPA PIJO XI. PROGLAŠUJE NOVOG SVECA

Iza pape Leona XIII., koji je smatran najumnijim čovjekom svojega doba i ostavio sebi neuništivi spomenik u ljubavi prema zapuštenom radništvu i enciklikom »Rerum novarum«, iza pape Benedikta XV., koji je za vrijeme svjetskoga rata toliko radio oko mira, da su mu sami Turci podigli spomenik u Carigradu, papa Pijo XI. osvojio je toliko simpatije cijelog svijeta, te se mirne duše može reći, da je njegova smrt 10. o. mj. žaljena od svega kulturnog ljudstva. Dosta je pogledati, što o njemu piše cijela svjetska štampa, pa i ona, koja katolicizmu inače nije sklona. Glavari sviju država svijeta izrazili su svoje saučešće.

Kad bi prešli preko njegovih velikih zasluga za umirenje i boljitak čovječanstva, iz samih njegovih posljednjih riječi bilo bi nam jasno, zašto toga krhkog starca žali svijet: u zadjem času je podigao ruku na blagoslov i izustio

»Mir, mir, o Isuse...«

Blagopokojni Sveti Otac Papa rodio se 31. svibnja 1857. kao četvrto dijete vrlo čestitih roditelja Franje Rattija i Terezije Galli u mjestu Desio kraj grada Monze. Kršten je na ime Ahil. Roditelji mu nisu bili bogati, ali niti siromašni. Bili su uzorna kršćanskog života. Otac je radio u mjesnoj svilari. Rijetki su onda išli u više škole, a mali Ahil, prozvan već onda mladim mudracem, prošao

PAPA PIJO XI. SLUŽI SV. MISU U BAZILICI SV. PETRA

Slika lijevo:

PAPA PIJO XI. RAZGLEDAVA SVJETSKU IZLOŽBU KATOLIČKE ŠTAMPE U VATIKANU

Do njega je lijevo grof de la Torre, glavni urednik „L'Osservatore Romano", a u franjevačkoj odjeći Agostino Gemelli, rektor katoličkog sveučilišta u Milanu, kojega je Pijo XI. osobito cijenio

PAPA PIJO XI. RAZGLEDAVA VATIKANSKU KNJIŽNICU

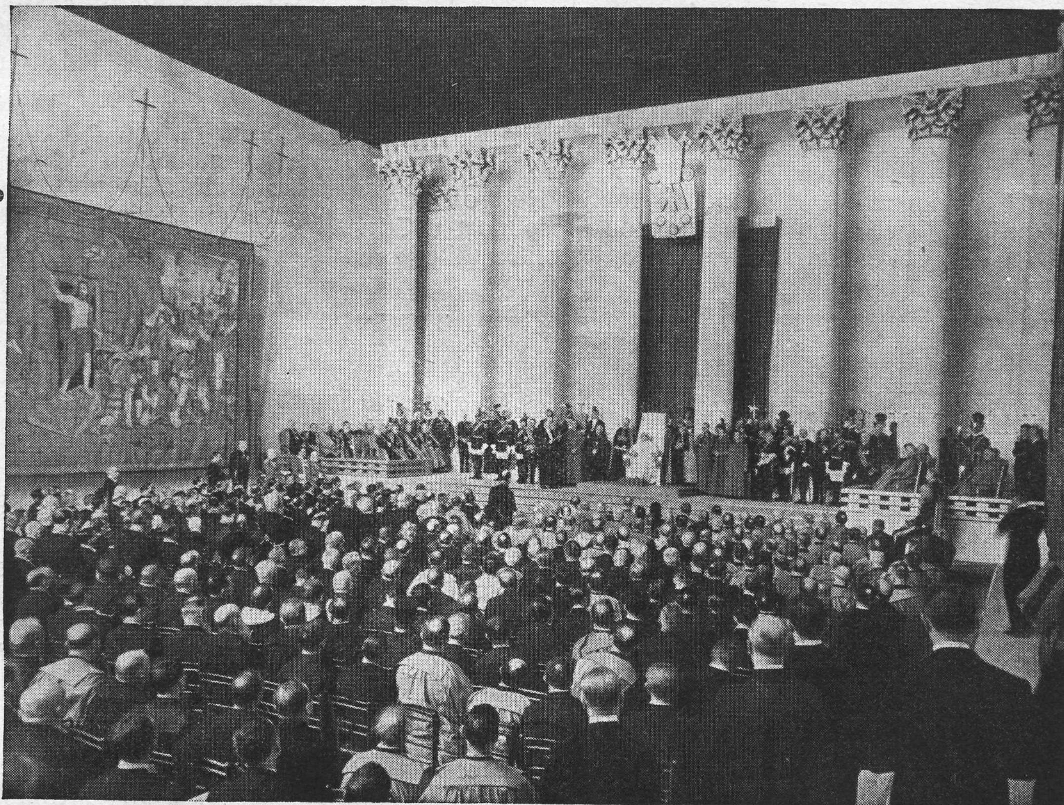

PAPA PIJO XI. U PAPINSKOM ORNATU

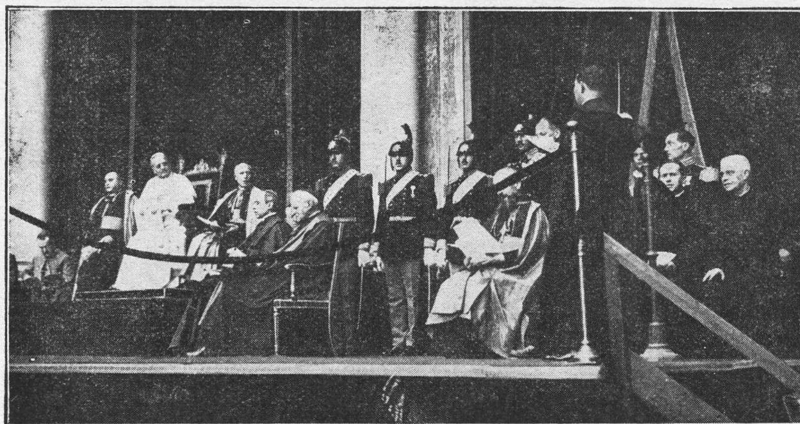
je sve škole kao vanredan đak i postigao tri doktorata.

Bio je profesor, zatim doktor i prefekt velike Ambrozijanske knjižnice u Milanu i Vatikanske knjižnice u Rimu i napisao mnogo radova. Već od g. 1893. povjeravane su mu razne diplomatske službe, a g. 1918. poslan je za diplomatskog zastupnika u Poljsku, gdje je 30. III. 1919. priznao poljsku republiku i postao prvi poljski nuncij. G. 1921. imenovan je za kardinala, a 22. siječnja 1922. naslijedio je na prijestolju Benedikta XV.

Od tada počinje njegova djelatnost kao glavara Crkve, gdje je uz ostale izdao enciklike: »Mir Kristov u Kraljevstvu Kristovu« (1922.), o

PAPA PIJO XI. OTVARA SVJETSKU IZLOŽBU KATOLIČKE ŠTAMPE U VATIKANU 12. SVIBNJA 1936.

HRVATSKI SVEĆENIK IVAN BUČIĆ ČITA PAPI SVOJU RASPRAVU O PAPI INOCENTU III. I SRBIMA

PAPA U ARKIVU VATIKANSKOG DRŽAVNOG TAJNIŠTVA

Slika lijevo:
AUDIJENCIJA VRHOVNOG VIJEĆA DRUŠTVA ZA ŠIRENJE VJERE KOD PAPE PIJA XI.
Nazočan i nadbiskup Dr Josip Ujčić

odgoju mladeži, o kršćanskom braku (»Casti Conubii«), o socijalnom pitanju (»Quadragesimo anno«), o komunizmu, o misijama i o sjedinjenju Crkava. Razvio je golemu organizatornu sposobnost u Crkvi oko misija, Katoličke Akcije, na sjedinjenju kršćanskog Istoka te osnovao Papinsku Akademiju znanosti i umjetnosti. Veliko je njegovo djelo Lateranski pakt, kojim je g. 1929. obnovljena Papinska država.

Briga za spas svijeta potakla ga je na njegov rad za mir u svijetu, radi čega je osobito bio štovan od diplamata Chamberlaina, Halifaxa, masona Herriota, predsjednika Roosevelta i dr., a jedan istaknuti socijalista je nedavno predlagao, da se pod njegovim predsjedanjem održi svjetski kongres za mir.

Neka je Velikom Piju XI. svijetao spomen u svakoj kršćanskoj duši, a osobito među nama Hrvatima, koje je očinski volio!

K. M.

Anketa „Obitelji“

KADA SAM NAJSRETNIJA

Br. 5.

Da postanem učiteljica? Kako? Ni izdaleka pomišljati na to. Tako je bilo u djetinjstvu i za vrijeme prvog školovanja. Prošla sam ipak i učiteljsku školu i preživjela vrijeme čekanja za mjesto. Mogla bi o tome mnogo pisati. To je bila za mene prava škola života.

Danas sam ipak učiteljica. Ne dugo, tek 4 godine. No i u ove 4 godine upoznala sam mnogo, o čemu mi ranije niko nije govorio. — Ima časova kada mislim, da je moje zvanje najteže. Mnoge brige izvan škole, kojih se od dana do dana nakuplja sve više, skraćuju mi najljepše radosti. Te radosti proživljavam među djecom. Toliko iskrene radosti sigurno ne bih u drugom kojem zvanju doživjela. Iskreni i dobri pogledi djece! Svako dijete ima nešto novo da mi pripovijeda. Slušam njihova pričanja o doživljajima preko dana. Slušam i slušam. I meni je bilo tako! Ta u rodnom mjestu službujem. Doznajem za nesređeni obiteljski život, u kakvom sam i sama odrasla. Obiteljski uzgoj je manjkav. Zato je s nekojom djecom mnogo poteškoća. Ali kada mi uspije steći potpuno povjerenje djece, ja sam najsretnija. Onda nam je lijepo. Razumijem djecu, a ona mene.

I. Mladenić, učiteljica

Izvorni roman „Obitelji“

VJEČNA ZARUČNICA

NAPISALA JAGODA TRUHELKA

(Nastavak)

Ukrcao se najposlije na sanduk između krevétâ, i tu sjedne uza sav protest Lulićke, koja ga je silom htjela da posadi za stol nasred sobe kao na počasno mjesto. Tu on odmah izvadi lulu i stane je zapaljivati ne gledajući ni u koga, pa ni u Maricu, koja je odmah prestala pjevati, ustala i naklonivši se nekako neobično i svečano — i kićeno spram njega svojim ptičjim glaskom odzdravila sa: »Amen navik, dragi Andrija, jesi li ti jednom opet k nama došao?« Onda je opet sjela i prihvatila se ponovo igle. U Luličke bio je naime strog red; djevojka morala svoj posao da radi došao tko mu drago u kuću; posao iglom znači pare i zaradu, zarada množi miraz, a dvorbu gosti preuzimala je ona sama, jer njeno pranje može ona i po noći posvršavati, ona je jaka i čvrsta, a noću Marica mora spavati, jer je slaba i nježna, ali zato mora svaki čas po danu iskoristiti.

Na glas Maričin Andrijin se pogled ipak časom digao spram nje, no brzo ga opet i odvrati, jer što je vidio, bilo mu je tako strano i neobično, da je sav zbunjen okrenuo lice Lulićki utonuvši u vrtlogu njena govora, koji se razbujavao sve jače, a da on gotovo ništa nije ni razumio, kako ona s mnogo kićenih besjeda predstavlja njega »draga i dobra stara prijatelja njihove kuće, najuglednijeg majstora u varoši i jaka gazdu sa vlastitim gruntom«. Onda pokaže rukom na neznanca, koji se odmah digao, po vojnički se uspravio i pažljivo slušajući domaćičine riječi ukočio se, otvoreno i smjelo pogledavši u Andriju. Ovaj je međutim pogledima uporno pratio plavičaste i smrdljive gvaljice dima iz svoje lule, pljuckao te amo te vamo po crnoj zemlji poda i ne izbirući, da ne bi pogodio u šarene prostirke, kojima je soba bila pokrivena, pa slušao i ne slušao Lulićkino pričanje o novome znancu i »prijatelju«:

»Došao tako iznenada pred tri nedjelje dana, a baš u nezgodan čas, jer je Marica opet imala svoju bolest u glavi pa ležala u krevetu, ali srećom bila sam upravo presvukla jastuke u čiste vezene svlakove, a Maricu fino opremila i počešljala, kosu joj uplela i spustila s obje strane — neka sirotici malo odlane od teških bolova. I tada im je donio gospodin Mirko prve glase o Ivi, da mu je sada dobro, da ima lijepo namještenje pa hoće momak da se ženi. No i vrijeme mu je već, nabećario se dosta. Pa će mu gospodin Mirko ponijeti, kad se bude vratio kući u Sisak, krsni list i što već treba za vjenčanje, a bit će mu čak i kum ili djever? I mlada mu je iz fine kuće s mnogo miraza (o tome, čini se, gospodin Mirko nije sve baš na dlaku tako pričao, ali neka...) jelte, gospodin Mirko?« — prekine se sama u riječi, no ne sačekavši odgovor odmah nastavi bez preduhe, kako je gospodin Mirko ovamo doputovao na vlastitoj lađi, to jest na lađi gospodina oca, koji je bogat trgovac, veliki trgovac, kako se već kaže — trguje u žito:

Gospodin je Mirko došao, da u Slavoniji pokupuje žita po selima, koliko samo može, i da napuni tri dereglije žitarice, moj Andrija — tri dereglije! I gospodin je Mirko proputovao već mnoge zemlje i daleke gradove, bio čak u Italiji, zemlji prokletoj, da je Bog ubije, što je tamo moj pokojni ostavio u ratu dva prsta i čitavo zdravlje. Ali neka, gospodin Mirko kaže, da je to lijepa zemlja, ljepša od naše puste Slavonije. Eh, kome je Bog dao i sreća! Nego jesi l' čuo, dragi Andrija, priča gospodin Mirko, kako se u toj zemlji ipak zna i za našu varoš. Dođe ti

KALEŽ, KOJI SU HRVATI POKLONILI SV. OCU PAPI PIJU XI. KOD VELIKOGA HRVATSKOG HODOČAŠĆA G. 1925., KOJOM JE PRILIKOM SV. OTAC IZ TOGA KALEŽA ČITAO SV. MISU U SPOMEN 1000-GODIŠNJICE KRUNJENJA PRVOGA HRVATSKOG KRALJA TOMISLAVA.

Kalež je umjetničko djelo I. Kerdića

tako jednoga dana u jedan grad, kako li ste već rekli — čisto zvonilo po naški — Milovan, Milan, je l' tako, gospodine Mirko? — No dakle, i pomisli, dragi Andrija, gospodin Mirko dođe iz čista mira pred jedan dućan, kad tamo piše nad vratima — kako ste samo rekli, gospodine Mirko?« ponovo se obrati Lulićka strancu naravnavši šamiju na glavi, koja joj se bila od revna pričanja ponešto pomakla.

Mladić učtivo odgovori, da tamo piše na talijanski »gvanti da Esek«, na što Lulićka brzo opet prihvati i nastavi:

»Da baš tako piše, a to znači po naški rukavice iz Osijeka i one se tamo prodavaju. Što ti na to kažeš, dragi Andrija? Nije l' to baš čudno? Tako se daleko zna za naše rukavice i ljudi ih tamo kupuju i nose i znaju, da su ih sašile naše podravske djevojke. I gospodin Mirko odmah kupio i sebi jedan par i nosio možebiti upravo one onakve, što ih je sašila Marica! Al šta rekoh, taman Maričine. I nije li i to čudnovato, što se gospodin, čim je došao u novu varoš, odmah namjerio k nama u Podravinu, da vidi ruke, koje su sašile njegove rukavice. I još je rekao, da su te ruke sitne i dražesne kao u kakove princeze — upravo tako ste rekli, je l' te, gospodine Mirko? I da nijeste mislili, da je Ivina sestra tako lijepa i fina gospođica, prava ljepotica...«

Andrija je sve dovle neprestano pušeći gledao uvis, slušao i ne slušao, tek posljednje rečenice došle su mu jasnije do svijesti i odjednom prisilile, da skrene pogled spram Marice. I prvi put, otkad je odrasla, on je staru drugu svoju naročito stao da promatra, a sasvim bez svoje volje — i što je vidio, od toga umalo da mu nijesu klecnula koljena. Zar je to ona Marica, koju je on posljednji put vidio prije tri četiri nedjelje? Mirnu, blagu i hladnu kao sliku na stijeni? Nikada je ovakvu još ne ugleda. Koliko ga već osupnulo nenadano pjevanje kod njegova dolaska, još ga više smelo sada njeno lice i čitavo držanje. Nekako kao narasla uspravna, ispružena, reko bi čovjek, upravo izazovno, da tu nije bilo i nježnosti kao od želje, da se kao bršljan prisloni, privije o jaču i čvršću potporu. Lijevom se rukom hvatala za zubalo šivaljke, desnu sa iglom među prstićima ispružila uvis, a iz preplanula lica izlazio takav sjaj, kao da je u njezinoj glavi probuktio vatromet. Čitavo lice bilo je preobraženo i tuđe. Na svilenoj bjelini obraza rascvala se rumen zrelih bresaka, a neobično ispupčene usnice kao dvije zrele jagode slatko se mičući propuštale između dva reda sitna bisera tihe glasove, koji su se ređali u sjetnu pjesmu, prepunu bolnoradosne čežnje, kao da i nije bilo nikoga u sobi osim nje, a majke i nije čula, što govori. Oči su joj gledale, — a jesu l' ikada u ikoga tako gledale, kako su sada u toga neznanca?

Pa i te oči! Kao da ih je prvi put primijetio. To su oči one, o kojima je svijet govorio, da su neobične, čak i sablažnjivo čudne, jer mjesto da su uz crnu kosu, kako je običaj i kako se pristoji od starine, crne kao trešnje, one se plave, nekad i zelene, pa sinje kao voda Drava i između gustih i dugačkih trepavica prelijevaju se tajanstveno, no kao da su oči coprnice, Bog da prosti...!

Andrija se čisto prestrašio ove bezbožne misli i nastojao, da je se što brže otrese i da svrati pažnju na Lulićkino pričanje, kako su nekad i kraljice prale rublje na rijekama, pa da je to plemenit zanat...

»Šta ti na to kažeš, Kumandrija? Kraljice, pa prale onda na Dravi ruho i haljine? Eno, gospodin Mirko je rekao, jelte, da ste kazali? A molim ja vas, gdje se to zapravo događalo, u kojem kraju i kada?« »Eh, bilo je jednom, odavna, pred možda i tri četiri hiljade godina,« odgovori gospodin Mirko nasmijavši se, da su mu oba plava brka vragoljasto zaigrala.

»Aha, jesi l' čuo, dragi Andrija? To je zbilja da se pripovijeda. Baš gospodin Mirko puno zna, naučio u knjigama i u svijetu. Ali ja sada moram napolje, iskipjet će mi ruho iz kotla. Već čujem, kako ključa voda. Oprostite, odmah ću se vratiti...«

Ostalo ovo troje samo i među njima zavladala šutnja. Šutnja, kao iza kratkoga žestokog pljuska. Andrija je čeprkao po luli, a kad je ponovo digao glavu i pogledao u ono dvoje, pogledao htio, ne htio, sav se iznova uzbuni na ono, što je vidio. Vidio je onoga stranca dotepenca bogtepita otkuda, kako se sav žario u licu, bećarski je smijuljio i lakomim očima besramno buljio tuđoj djevojci u obraze. No još to nije bio Andrija pravo ni primijetio, pa ni goli vrat, što se bez stida isturio iz široke bijele ogrlice, kadli dogodi se još nešto, da je Andriji čisto pamet stala. Taj bećar bećarski bekrija, mangup usudio se svojom kosmatom rukom čak da hvata djevojku za prstiće, hvata ih lakomo, ona doduše vješto izmiče, kuša dalje da šije, ali jednako potiho pjevulji — Bog je ubio! — pogledajući ispod trepavica kao očarana u toga stranca, kao da nikoga i nema kraj njih...

Kad je to Andrija sve vidio i napośljetku razumio, u njemu zavitla takva bura, da ga ni hip više nije držalo na njegovu mjestu. Skoči, kao da ga je ujela guja, udari šakom po drvu kreveta, da je zatutnjelo kao top i bez pozdrava zahvatio velikim koracima put vrata pa napolje.

(Nastavit će se.)

Herodijadina prijetnja

Napisao M. A. Rabenesko

Posljednji zraci sunca na zapadu sijevali su nad pustinjom Judejskom. Pozlatili su vrhove divljih smokava i u boju topaza pretvorili kao kristal čiste valove jordanske. Pod smokvama i na obali skupljeno mnoštvo svijeta razilazilo se u sporim valovima. Uzvijani pijesak zastre puk finim oblakom praha i vreva je letjela daleko u pusti kraj kao struja vode.

Bilo ih je kao lista i trave. Oni, koji su činili pokoru ili samo došli gledati, vjerni i radoznali, koji su htjeli vidjeti i čuti novoga proroka. Došao je puk iz Dekapola. Deset gradova i ribari iza Jordana, betanijski trgovci, poreznici i carinici, jeruzalemski gizdelini i šareno obučeni svirači, pjevači i trubači.

Riječi čovjeka iz pustinje potresle su njihova srca kao glas lava i šibale su nad njihovim glavama kao pucanje biča. Žene su plačući padale na zemlju. Trgovci su se izuvali i bosi gazili u vodu, da ih krsti. Pjevači pobacaše svirale i harfe; a jeruzalemski svećenici i leviti, koje je visoko vijeće poslalo bilo, da ga čuju i motre, tjeskobno su ga promatrali.

Sad su se razišli kući utješeni ili sumnjajući, s nadom ili nepovjerenjem. Samo postiđeni farizeji i hrpa crnih saduceja prolazila je među njima tiho, šuteći, kao lakokrile sove.

Na brijegu svijetle vode u večernjem sutonu stajao je sam čovjek iz pustinje. Kosa i brada kao crna vuna poigravala mu je na vjetru; u blijedom, mršavom licu žarile su mu se oči kao karbunkuli. Odjeća njegova od grube devine dlake bila je stegnuta remenom oko pasa. Na zelenom listu na kamenu bio je položen sat divljega meda i nekoliko skakavaca.

Iz kržljavoga grmlja na obali čuje se šuštanje. Žena izađe između granja. Još je govorila nekomu za sobom i njeni nalozi zvonili su tvrdo kao udarci čekića. Približi se samcu čovjeku.

»Što te vodi ovamo?« upita je čovjek i pogleda ženu, koja se bila umotala u koprene.

Žena odgovori: »Tražim tebe, kojega puk priznaje za Mesiju i kojega mnogi od svećenika smatraju za Iliju; ali ja znam, da si ti Ivan, sin Zaharije svećenika.«

»Ne poznaješ me,« progovori čovjek, »jer inače bi znala, da sam samo glas, koji iz mraka poziva u svjetlost, da sam prst, koji pokazuje put istini. Ja sam preteča onoga, koji dolazi k vama kao ljubav, dobrota i milosrđe.«

Žena je čas mučala, onda iznova dobaci: »Odakle znaš, da je on Mesija?«

Čovjek pustinjski podiže ramena i klikne: »Jer je pisano i prorečeno! I ja vidim, da je već ostavio Nazaret i Galileju i da je na putu k nama. Ćutim ga u srcu i teško onomu, tko ga ne spozna i teško onomu, koga srce raskajano, s poniznošću i pobožno ne vuče k njemu!«

Žena zaklima glavom: »Dolazi između niskih i ubogih, pa što nam on može donijeti?«

»Slijepa ženo, što lutaš u tami! On dolazi odozgo i donosi bogatstvo nepropadljivo!«

Žena meko odgovori: »O, ni zemaljsko blago nije za preziranje. Ja sam bogata i ako hoćeš, darovat ću te tolikim zlatom, koliko ga zaželiš.«

»Što bi mi to bilo?« odgovori čovjek. »Bogat je samo onaj, kojega je srce puno ljubažljivosti i dobrote. Ženo, zaista ti kažem, da je srce bogatoga tvrđe od kamena. Razdaj svoje zlato prosjacima i onima, koji stradaju, i bit ćeš bogatija nego sada.«

»To ne ću učiniti. I onako ima prosjaka više nego zlatnika. No pogledaj, tko su tvoji sljedbenici? Niski i prosjaci. Moje riječi ravnaju sudbinom ljudi i na jednu moju zapovijed bacaju se u prah najmoćniji. Titram se s krunjenim glavama kao djeca, što se igraju s piljcima. Moćnija sam nego itko, ali ako hoćeš, ponizit ću se pred tobom.«

»Ti si trun prašine, robinja svojih strasti! Izbaci iz srca oholost i želju vlasti i pokloni se pred onim, koji ima doći, jer on će uzdići ponizne, a ohole će poniziti.«

Žena pristupi korak bliže i laskavo reče: »Tako govoriš, jer me ne poznaš. Gledaj!«

Skine s glave i pleća koprenu. Visoka žena stajala je pred čovjekom pustinje. Otvoreno-crveni plašt, koji je dopirao do gleža, bio je po prsima stegnut zlatnim pasom. Fini misirski vez bijelio joj se na plećima i na vratu bijelu kao snijeg blistali su biseri kao smrznute suze. U crnoj kosi vatreni sardis natjecao se u sjaju s njenim očima i na crvenim unicama zaigrao je pobjednički smiješak. Oko njene oprave lepršao je miris narda. U jednoj ruci držala je crvene ruže, a drugu je pružila čovjeku iz pustinje govoreći slatkim glasom:

»Ostavi onoga, kojega čekaš, i slijedi mene.«

Glas čovjeka pustinje zazvoni kao trublja: »Prokleta si, jer si mogla čuti, ali si začepila uši, mogla si vidjeti, ali si zatvorila oči. Odlazi, jer si podlija od roba i siromašnija od prosjaka!«

Žena se zavije u koprene i uspravi se oholo, a onda zgrči šake i prijeteći vikne:

»A ti slijedi svojega kralja, kojega će trnjem okruniti i trstika bit će mu kraljevsko žezlo. A za ovo, što si mi rekao, platit ćeš. Zapamti me: ja sam Herodijada.«

Okrenu se i pohiti u grmlje, gdje ju je na čistini čekalo nekoliko robova oko kočije od ebanovine. Za čas na obali zaškripi pijesak pod nogama brzih konja.

Čovjek iz pustinje legne u pijesak i oslonivši glavu o kamen zagleda se prema Galileji.

Prema mjesečini ugleda čovjeka u bijeloj haljini, smeđe kose, oči duboke kao more i sjajne kao sunce. Na glavi je imao vijenac od trnja. Iz bodljika sjalo svijetlo, a iz trstike procvao ljiljan.

Ivan Krstitelj skoči na noge i tresući se rasklopi ruke: »Gospodine moj!« vikne glasno.

Oblak zastupi mjesec i nježna prikaza iščezne.

Anahronizmi i nedosljednosti u slikarstvu

Napisao Antun Šimčik

Slikarska umjetnost u zapadnoj Evropi u ranom srednjem vijeku bila je u najtješnjoj vezi i pod živim utjecajem umjetnosti bližeg Istoka, ali se od toga naskoro oslobodila. Dok je istočna Crkva stezala umjetničku slobodu, određujući u pojedinosti, kako se imaju slikati pojedini sveci, ostavljala je zapadna Crkva svojim umjetnicima široku slobodu da slijede svoje nadahnuće. Radi toga marljivo proučavanje stare klasičke književnosti, koje je jednako intenzivno zaokupljalo obrazovane duhove u istočnom rimskom carstvu, nije urodilo u književnosti i umjetnosti naroda istočne Evrope onako sjajnih plodova kao na Zapadu. Zapadni slikari, u prvom redu talijanski, počeli su i u slikanju svetih predmeta proučavati i nasljedovati prirodu i stvarni život, dok su njihovi suvremenici, umjetnici bizantskoga kulturnog područja zapeli u šablonama i maniri, bojeći se prestupiti tradicijom posvećenih ograda.

Odatle dolazi, da bizantska crkvena umjetnost XIV. i kasnijih stoljeća još uvijek prikazuje, na primjer, Svetoga Jurja ili Dimitrija u vojničkoj nošnji Justinijanovih vremena, dok te i druge vojnike zapadni slikari odijevaju najprije u odore svoga doba, a kasnije, kad je studij antike napredovao, u historijski vjerne odjeće IV. stoljeća po Isusu, prema otkrivenim spomenicima, koji su se sačuvali ili došli iznova na danje svijetlo. U jednom dakle i u drugom slučaju zapadna umjetnost vodi veliku brigu za realni izraz ne samo u živim modelima, nego i u nuzgrednim atributima svojih likova.

U tom pogledu modernim slikarima olakšan je posao, jer se mogu služiti nebrojenim djelima iz kulturne povijesti, bogato ilustrovanim, i brojnim umjetničkim zbirkama, koje su danas lako pristupačne. Ovakvih pomagala slikari u staro vrijeme nijesu imali, pa su često počinjali vrlo zabavne anakronizme. Takvih nedosljednosti nalazimo gotovo redovito,

PORTRET MOJE ŽENE (sadra).

uzmimo, na slikama muke Isusove, gdje rimsk
nika zemlje, u kojoj je dotični umjetnik živio.
istočnim vojnicima istočne, obično muslimansk
na primjer, da treće izdanje Marulićeve Judit
strani i u tekstu sliku, koja prikazuje boj kr
što ta slika ne prikazuje vojsku židovsku i bab
da je pjesnikova tendencija bila alegorijski na
roda hrvatskog s premoćnim nevjernicima Tu
nepoznatog slikara. Tako na primjer tvrdi B. V
hrvatske književnosti. (Izdanje Matice Dalmatin
u Zagrebu 1913.)

No ovo domišljanje o značenju toga drvorez
slikari rado slikaju istočne narode, i one iz vr
koje su im se svidjele ili koje su im bile pozn
vao Veronese (Paolo Caligari Veronese, to je
snije mletačke škole, suvremenik našega. Spli
rog Zavjeta, gdje su vojnici obučeni i oboružan

Sličnih i još zabavnijih anahronizama ili ne
veći slikari, ima velik broj. Spomenut ćemo

Španjolska posjeduje jednu sliku, na kojoj
Isaka. Nesretni otac sprema se da izvrši volju
noga sina ustrijeliti iz pištolje. To platno nasli
Rodriguez de Silva y Velasquez (1599—1660.).

Lijevo: Kraljević Miroslav:
Desno: SJEĆANJE (bronca)
Sva tri djela s izložbe „Pola vijeka hrvatske umjetnosti“, koja je o
u Zagrebu

U Toledu prikazao je jedan slikar tri maga s istoka, koji su došli da se poklone djetetu Isusu. Dvojica od tih istočnjaka su bijela, jedan crn, kao što se obično slikaju. Pošto kleče pred Isusom, to su se njihove noge nekako pomiješale, pa je tome Moru slikar dao tri crne noge, dok se njegovi drugovi moradoše zadovoljiti s tri bijele. Pogrešku su opazili, kad je već slika bila obješena u crkvi.

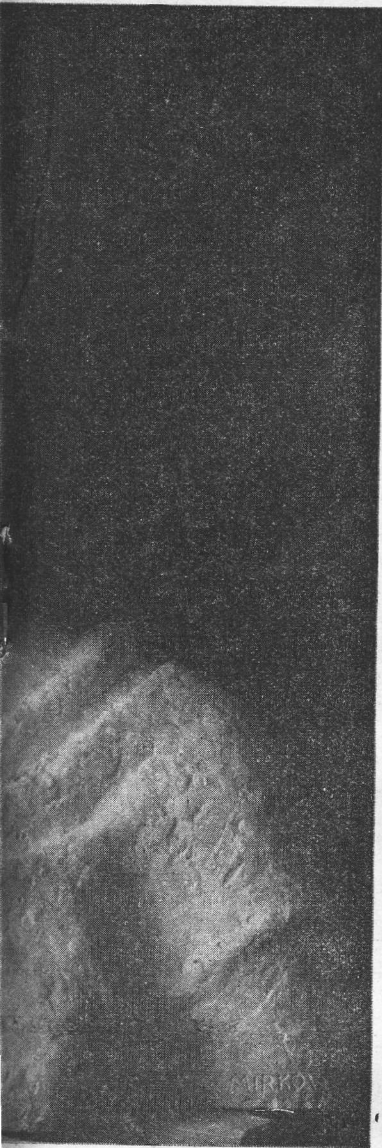
U zbirci slika u Houghton-Hallu nalazi se također Klanjanje svetih Triju Kralja, koje je slikao Pieter Breugel (Brueghel), iz Brueghela kod Brede (god. 1525. do 1569.) u Bruxellesu, jedan od najvećih pejzažista XVI. stoljeća. Etiopski kralj u velikoj dolami, čizmama i ostrugama prinosi malomu Isusu zlatan model lađe, koja je opremljena sa svom tehnikom slikareva doba. Takva historijska nemogućnost su i crno ulaštene čizme u Matija Gupca (mjesto žutih ili crvenih) na poznatoj slici Otona Ivekovića.

U jednoj crkvi u Bruggeu vidi se slika, koja predstavlja vjenčanje Svete Katarine Sijenske. Vjenčava je s djetićem Isusom sveti Dominik, zaštitnik te crkve. Ruku Isusovu i svetičinu sklapa Djevica Marija, a kralj David svira uz to na harfu. To doduše nije pravi anakronizam, jer je slika simbolična.

Neki slikar, koji je naslikao čudesni ribolov po proročanstvu Svetoga Antonija od Padove, naslikao je na rubu vode rakove, koji su crveni. Kad su mu prigovorili, on se izvukao rekavši: »Treba znati, da je to slika, koja predstavlja čudo.«

Najzabavniji možda ovakav slučaj spominje jedan stariji hrvatski pisac, da je vidio negdje u Austriji sliku raspetoga Isusa. Uz križ su prislonjene ljestve, po kojima se penje kapucin s raspelom u ruci i tješi Isusa, »da bi ne zdvojil«.

Ovi slikarski anahronizmi jednaki su anahronizmima književničkim, od kojih nam pada na um jedan iz Šenoine »Kletve«, dakle romana iz hrvatske povijesti XIV. stoljeća, gdje na jednom mjestu seljaci voze kroz Zagreb puna kola kukuruza, ravnih sto godina prije nego je Kristofor Kolumbo zajedrio preko Ocena u Novi Svijet.

Kip od Ivana Mirkovića

i legionari obično nose opremu voj-
Ili pak dotični umjetnik daje svim
ke nošnje svoga vremena. Poznato je
iz godine 1522. nosi na naslovnoj
nskih i turskih konjika. Prema tome,
lonsku, zaključuju književni historici,
ačiti borbu maloga kršćanskoga na-
cima i da je to našlo izraz u toj slici
odnik (Drechsler) u svojoj Povijesti
ske, str. 112. Izdala Matica Hrvatska

a nema dubljeg temelja, jer zapadni
mena prije Isusa u onim nošnjama,
ate. Tako je na primjer slavni Pa-
t iz Verone, 1525—1588.), glava ka-
ćanina, naslikao jedan prizor iz Sta-
i kao tadanji švicarski pješaci.
smotrenosti, koje su počinili i naj-
nekoliko primjera.
je prikazano, kako Abraham žrtvuje
Božju na taj način, što će svoga jedi-
kao je nitko drugi nego Don Diego

AUTOPORTRET S LULOM (ulje)

Kip od Dujma Penića

vorena do konca o. mj. u Domu likovne umjetnosti

CRNI DVORAC

FRANCUSKI NAPISALA M. DELLY — PREVODI ZLATA L. P.

(Nastavak)

»Oh, koja sreća, mamice! Ja sam tako žalostan zbog tvoje bolesti, zar ne, opet ćemo nastaviti naše zajedničke šetnje.«

»Da, i mislim: doskora. Međutim potrči dolje, Bertina te sigurno očekuje. Jesi li dobro obučen? Vani je mnogo snijega. Pazi, da se ne prehladiš.«

Zakopča mu kaputić, uvjeri se, da li ima u džepu vunene rukavice, i pratila ga je zabrinutim pogledom sve do vrata. Zatim misleći na svoje obožavano dijete padne u slatki drijemež. Kad je otvorila oči, bio je suton. Začudi se, da ju nije probudio povratak Gislana. No možda je Bertina znajući, da njezina gospođa spava, preporučila mališu, da ne pravi buku i da koraca na prstima. Pozvoni i pojavi se jedna druga sobarica.

»Zašto nije došla Bertina?«

»Gospođo, jer... dogodila joj se... nesreća...«

Mlada se žena uspravi i sjedne na krevet.

»Šta se dogodilo?... Gdje je moj sin?«

»Baš gospodinu Gislanu... evo...«

»No žurite se i govorite!« poviče puna tjeskobe gospođa Vaulan.

»Kazat ću vam, gospođo... Bertina se vratila kao luda urlajući da je dječak pao u jamu Sedam Rupa. Sva je služinčad poletjela, a s njima i gospođa barunica...«

Gospođa Vaulan nije htjela drugo ni da čuje: skoči s kreveta, navuče neku kućnu haljinu i poleti van, a da nije ni pazila na jaku studen one zimske noći, niti na obilati snijeg, u koji su joj zapadale noge zaštićene samo laganim papučama.

Ta jama Sedam Rupa bila je iskopana na zapadnoj strani vrta, koji je bio neobrađen, pa su ga zato dječaci voljeli. Skoro dva stoljeća bila je zanemarena, a pučko ju je praznovjerje smatralo kao obitavalište duha jednog vojvode od Saillesa, kojega su tu našli zaklanog. Obično ni jedan službenik iz dvorca ne bi se bio usudio proći ovuda poslije sunčanog zalaza. No te večeri svi su bili tamo pod vodstvom gospođe Hottem, koja je bila kao obično mirna i odlučna. Da se dođe do vrlo dubokog dna jame, trebalo bi vrlo mnogo vremena, zato je barunica naredila, da spuste unutra po konopcu jednog od najspretnijih i najrazboritijih slugu. On je baš bio započeo da se spušta, kad uto dođe gospođa Vaulan. Ona klekne na rub ponora i s rastvorenim očima od tjeskobe slijedila je silazak tog čovjeka u dubinu ponora, gdje je ležao Gislan. Proteklo je nekoliko časova, koji su se svima činili stoljeća: konop je drhtao, a svijetlo svjetiljke sjalo je u tami. Napokon se pojavi sluga sa svojim dragocjenim teretom.

»Je li živ, Leone?«

»Ne znam, ali mislim, da jest.«

Spasitelj je došao do ruba ponora.

Razne snažne ruke pružiše se da mu pomognu te su iza mnogog napinjanja uspjeli da ga podignu iz ponora. Gospođa Vaulan se baci na onesviješteno dijete, ali jauk straha i začuđenja izađe iz njezinih ustiju i nađe odjeka u svima prisutnima. Rubac sa zgrušanom krvi zamatao je dječakovo čelo.

»Gislano moj! Bože!« Jecala je sirotna majka. »Brzo, Antune, potrčite po liječnika.«

I njezine drhtave ruke pipale su dječakove udove u bojazni da će ih naći polomljene. Ali toga nije bilo, dječak je imao onu ranu na glavi: srce je još kucalo.

»A ovaj rubac?... Jeste li mu ga vi stavili, Leone?« zapita uznemireno gospođa Van Hottem.

»Ne, gospođo barunice. Dječaka sam našao na hrpi pijeska, koji mora da je ublažio njegov pad. Uzeo sam ga i donio gore. A ipak je čudnovato: ovaj rubac zaista nije mogao doći ovdje sam od sebe! Po dječaku je bilo razastrt i jedan mekani pokrivač, koji sam dolje ostavio.«

»Pokrivač?« prekine ga Bertina. »Pa nema nikoga u ovoj tako opasnoj jami! A zašto, ako se netko brinuo za mladog gospodina, zašto ga je zatim ostavio tamo samog i ranjenog?«

»Pustimo to, time ćemo se kasnije baviti,« reče hladno barunica. »Sada treba žuriti kući.«

Gospođa se Vaulan već bila zaputila stiskajući na grudima svoje dragocjeno blago. U stražarnici ih je čekao vojvoda sav blijed od tjeskobe. Tek što je vidio žalosnu povorku, upita drhtavim glasom:

»Je li on... je li živ..?«

»Jest, jest, ali je ranjen.«

Antonijeta se požuri u svoje odaje, a starac je išao za njom, uza sve svoje reumatične boli. Pošto je dječaka postavila na njegov krevetić, nastojala je da mu povrati svijest. Napokon joj i to uspije i opazi, kako se otvaraju njegove oči s još nestalnim pogledom.

»Gislano, ljubavi moja!«

Pod majčinskim milovanjem dječak počne da se razabire pa prošapće:

»Mamice... striče...«

Zatim se nasmiješi vojvodi, koji je polagao dršćuću ruku na drago lice, zamazano pijeskom i krvlju.

Iza malo vremena dođe liječnik. On razveže tajanstven povoj i ustanovi vrlo duboku ranu.

»Da velik gubitak krvi nije bio zaustavljen na vrijeme ovim rupcem, dječak bi bio gotov,« reče.

Taj komad platna bio je kroz mnogo vremena predmet svih razgovora među služinčadi. A či-

nilo se, da je zadavao mnogo brige i gospođi Van Hottem, uza svu njezinu običnu bezosjetnost. Po njezinoj naredbi dva su se sluge spustili u jamu te je pregledali. Oni su izjavili, da se dolje ne nalazi ni najmanji trag ljudskih koraka. A što se tiče pokrivača, koji je Leon vidio, bio je iščezao.

Gislanovo ozdravljenje je vrlo naglo napredovalo. Dječak, koji je u prvim danima bio ponešto utučen, sada je počeo da brblja, pa je i vojvoda Rinaldo uza sav napor, s kojim se morao penjati uza stepenice, vrlo često dolazio da mu pravi društvo. I govorio je, da želi što više uživati dječakovu dragu prisutnost, jer su ga već tištile mnoge godine i mnoge bolesti, te je osjećao, da mu se približuje konac.

»No kako si mogao, nerazumni dječače, pasti u onu prokletu jazbinu?« zapita ga jednom.

»Htio sam da uberem lijepo cvijeće.«

»Cvijeće? Onamo? Usred snijega.«

»Da, tamo su bile lijepe bijele ruže, Božićne ruže, znadete . . .«

»Božićne ruže? Ti sanjaš, dijete! U našem ih kraju i nema.«

»A ipak, striče, bile su baš ruže, jednake onim ružama, kakve smo mi imali u našem vrtu u Varenesu, ali još mnogo ljepše. Vidio sam, kako se koče na hrpi snijega, baš na rubu jame. Htio sam da ih uberem za majčicu pa sam se ne spomenuvši ništa Bertini, koja je išla malko ispred mene, približio ponoru. Osjetio sam, da padam, zatim . . . više se ništa ne sjećam.«

Bertinino pričanje posve je bilo u skladu s dječakovim. I ona je vidjela Božićne ruže, a ipak nitko nije uspio da nađe ni najmanjeg traga od njih. Nesreća, u kojoj je Gislano nastradao, nije se mogla pripisati nego odronu zemlje. Ali tajanstvena osoba, koja se brinula oko dječaka, ostala je nerješiva zagonetka uza svo nastojanje, koje je učinila Akelma, da joj nađe put.

Užasna navala kostobolje za nekoliko je dana zatvorila vojvodu u njegovu sobu. Sa svoje strane gospođa Vaulan, kojoj je svakoga dana postajalo sve teže, nije se mogla za njega brinuti kao što je htjela, jer se morala baviti s Gislanom, kojega nije više htjela povjeriti vjetrenjastoj Bertini. Morala se zato ograničiti da provede samo u društvu svoga sina nekoliko sati u bolesnikovoj sobi. Tu je neprestano slušala, kako se u zvijezde kuje Kornelijina požrtvovnost, njezina prirođena sposobnost da se brine za bolesnike i njezine rijetke spretnosti kao kućedomaćice. U tom se razdoblju vojvoda činio mnogo manje raspoložen prema majci svoga nasljednika, pa iako je on još uživao sve njegove naklonosti, bilo je očito da gospođa Vaulan svakoga dana gubi na terenu. Zar je netko, koji ju je pred vojvodom prikazivao u lošem svijetlu? Ona se nije usudila, da to pomisli, ali se bojala, da je tako.

Jedne večeri, kad se starac pokazao prema njoj još hladniji i skoro opor, ona je sa suzama u očima ušla u svoje odaje i bila je potištena od užasne fizičke i moralne umornosti. Ostavivši Gislana u jednoj sobi s njegovim vojnicima

NJEMAČKA SLIKARICA ELIZABETA KLIMER PORTRETIRA SV. OCA PAPU PIJA XI.

od olova, skloni se u svoju sobu da se sabere i pomoli.

Dok se spuštala na klecalo, opazi na obližnjem stolu papir, za koji je bila sigurna, da ga nije tu ostavila. Pruži ruku, uzme ga i pročita ove retke napisane jasnim i čvrstim krasopisom:

»Pazite na dječaka i nikada ga ne ostavljajte. Čuvajte se od otrova i vi i on, a nadasve nikome ne iznosite svoje bojazni.«

Blijeda od užasa i dršćući od neizvjesnog uzbuđenja mlada žena ostane kao okamenjena, s očima uprtim u onaj kobni komadić papira.

Tko je to upozoruje? Nije dakle bio tlapnja onaj jezoviti predosjećaj, koji ju je katkad tištio? . . . Ali tko bi mogao Gislanu željeti nesreću?

Odmah joj dođe na pamet blijedi lik barunice Van Hottem, njezino bijelo bezosjećajno lice i njezine mirne i hladne oči.

Ne, ne, to je nemoguće! Ona je mogla biti ljubomorna na Gislana, možda je mogla nastojati da nju, njezinog dječaka prikaže u lošoj svjetlosti kod svog očuha, ali da bude spremna na zločin, to pak ne, ne!

5. SVE TO VEĆA TAJANSTVENOST

Od tog časa nesretna žena nije više bila ni za čas mirna. Od svog se djeteta nije rastavljala, nego kad bi ga vojvoda od Saillesa pozvao k sebi; tada bi ga pustila da pođe i strepila bi za nj, a nije se usudila da ga svaki put prati, jer ju je starac već sretao s otvorenom hladnoćom. Misao ju je o otrovu gušila, a vrijeme jela bilo je za nju pravo mučenje. Jesu li one nevolje, koje dotada nikad nije okusila, dolazile možda odatle?... I Gislano je propadao, gubio veselost i postajao sve bljeđi. (Nastavit će se.)

Ručni rad

Pleteni prsluk bez rukava

Prsluk bez rukava vrlo je praktičan ispod kaputa ili kostima. Nosimo ga na bluzu ili kakvu laganu haljinu, a dobro će nam doći sada u studenim danima i po kući.

Potrebno nam je oko 300 grama vitičaste vune i dvije igle za pletenje od 5 mm. Upotrijebit ćemo dvostruku vunu.

LEĐA. Načinimo 60 očica. Pletemo jednu očicu pravo, jednu očicu krivo, izmjenično kroz cijeli red. Tako još dva reda. Iznad pravih očica mećemo prave, iznad krivih očica krive. U četvrtom redu pletemo iznad krivih iz prošlog reda prave očice, iznad pravih iz prošlog reda krive očice. Tako još dva reda. Dalje isto tako; svaka tri reda mijenjamo uzorak. Sa svake strane dodajemo svakih 6 cm po 1 očicu, sve dok nam radnja ne dosegne 25 cm duljine. Sa svake strane sada završimo 4 očice za izrez ruke. Onda još 2 puta po 1 očicu sa svake strane završimo. Dalje pletemo ravno. Kad nam je radnja 41 cm dugačka, završavamo sa svake strane za ramenice po 8 očica tri puta. Očice, koje nam ostanu, završimo u jedamput.

PREDNJA LIJEVA STRANA. Načinimo 40 očica. Pletemo uzorak, kako je prije opisan. S jedne strane dodajemo svakih 6 cm po 1 očicu. Kad nam je radnja 25 cm dugačka, završimo s te iste strane 8 očica za izrez ruke. I onda završavamo još u 4 reda u svakom po 1 očicu, a dalje pletemo ravno. S druge strane, kad smo ispleli 26 cm duljine, pletemo dvije očice zajedno na početku reda. Tako oduzimamo u svakom 4 redu, sve dok nije radnja dugačka 41 cm. Onda završimo ramenice, po 8 očica u tri puta.

PREDNJA DESNA STRANA. Tu stranu radimo posve jednako kao i lijevu, samo na strani, gdje činimo izrez za vrat, moramo raditi i rupice za gumbe. Prvu načinimo 4 cm od početka, druge dvije sa razmakom od 11 cm. Rupicu radimo ovako: pletemo 2 očice od kraja, 4 očice završimo i pletemo dalje. U drugom redu iznad završenih očica dignemo nove 4 očice.

DŽEPOVI. Džepovi su samo prividni i služe samo za ukras prsluka. Učinimo 14 očica. Radimo po uzorku ravno 4 reda. Onda po dvije očice pletemo zajedno na koncu svakog reda. Učinimo rupicu za gumb od 2 očice u visini od 3.5 cm. A onda dalje oduzimamo na kraju svakog reda po 1 očicu, dok nam ne ostane samo 1. Tada završimo.

Kad smo gotovi s pletenjem, sašijemo prednje dijelove uz leđa. Džepove prišijemo, kako nam pokazuje slika i to ovako: na lijevoj strani gore, u visini, gdje smo počeli oduzimati za izrez ruke, i na desnoj strani dolje, na visini od 12 cm. odozdola. Treba nam tri velika gumba za zakapčanje i 2 manja za džepove. Cijeli prsluk možemo po rubovima istom vunom opkačkati kratkim stupićima.

Z. L. P.

ZA DOBRE DOMAĆICE

Dobar tek

Kelj s rižom. Nekoliko lijepih glavica kelja očisti, nareži na četvrtine i skuhaj u slanoj vodi. Onda ih isplahni u svježoj vodi pa ih stavi u mast, pobiberi, posoli i dodaj tomu po prilici punu šaku oprane, poparene riže, pokrij poklopcem i pirjaj dotle, dok riža ne bude mekana.

Riža s narančama. Očisti i operi 15 dkg riže, popari je vrelom vodom i ocijedi. Uspi je u šerpu, nalij ¾ litre mlijeka i dodaj malo maslaca te šećera, koji si prije naribala na naranči. Kuhaj, dok riža ne bude mekana, pa je tada ohladi. Zatim nacijedi u tu rižu sok od 2 naranče, pa istresi rižu nasred zdjele, lijepo je naravnaj visoko, pokrij čvrstim snijegom od 2 bjelanjka, pospi snijeg dobro šećerom i sve prepeci oko 10 minuta u pečenjari. Prije nego rižu nosiš na stol, obloži je unaokolo ili kompotom ili pirjanim jabukama.

Francuski janjeći odresci. Cijeli prednji dio janjeta popari, da pobijeli, i skuhaj u masnoj slanoj juhi s narezanim lukom. Kad meso omekša, pusti ga da ohladi, a onda odstrani kosti i kožicu te ga nareži na manje odreske. Juhu, u kojoj se meso kuhalo, začini svijetlim zaprškom, nalij u nju bijeloga vina, pa ako još nije dosta gusta, zamuti u nju i jedan žumanjak, a na koncu nacijedi u nju još i sok iz 1 limuna. Taj umak pusti da ohladi te u njem umoči one janjeće odreske i poslaži ih sve na zdjelu, koju si namazala uljem. Zdjelu s tim mesom stavi na led, pa kad umak na mesu stvrdne, umotaj svaki odrezak u jaje i u žemljine mrvice te ih prepprži u vreloj masti.

Šaran na kimu. U vrelu mast stavi sitno nasjeckanog luka te dodaj malo kima i mrvica od kruha pa pirjaj, a onda zalij vodom i dobro prokuhaj. Zatim procijedi kroz gusto sito u šerpu i opet kuhaj. Kad uzavrije, stavi u to posoljene komade šarana i kuhaj. Kad je riba kuhana, izvadi je na zdjelu te procijedi na nju sok i ponudi je s rižom. **S. A.**

Zdravlje

SASTAV LJUDSKE KRVI

Odrastao čovjek prosječne veličine ima redovito oko 5 litara krvi. Tko u porodu, kod presjeka veće žile ili kod velikih rana izgubi preko polovice svoje krvi, taj je za život redovito izgubljen.

Koji su sastavni dijelovi krvi? To su krvna sirutka, zatim crvena i bijela krvna tjelešca te krvne pločice. Svi se ti dijelovi jasno vide pod mikroskopom. U jednom kubičnom milimetru krvi ima 5—5.5 miljuna crvenih krvnih tjelešca, 5—10.000 bijelih krvnih tjelešca i 200.000 do 600.000 krvnih pločica. Broj crvenih krvnih tjelešaca nije stalan. Kod žena je taj broj nešto manji (oko 4.5 milijuna), a kod novorođenčadi je nešto viši od prosjeka (oko 6.5—7 milijuna). Poslije većeg gubitka krvi, kod teške slabokrvnosti, kod dugotrajnih bolesti može broj crvenih krvnih tjelešica pasti na ½—¼ milijuna, dok kod nekih krvnih bolesti može da se digne i na 12 milijuna.

Broj crvenih krvnih tjelešaca povećava se nakon užitka tvrđih jela, poslije dobrog noćnog počinka, zatim kod jakih ljudi uopće, a umanjuje se kod žena naročito za vrijeme trudnoće. Dr I. Kečkeš

Za jačanje živaca dobro je uveče ispiti čašicu narančina soka sa žlicom meda ili šećera. To je dobro i za one stare ljude, koji imaju slab san. Na takav je način i nekadanji predsjednik češko-slovačke republike Masaryk jačao svoje živce pod stare dane i doživio 87 godina.

Kućno gospodarstvo

Pranje vunenih vezova. Vuneni se vezovi najbolje operu na ovaj način: Jednoj litri vode dodaj 30 grama boraksa, pa to malo razmlači. U tu tekućinu zamoči vezivo, ali ga nemoj trljati. Za ispiranje upotrebljava se hladna voda, kojoj smo primiješali malo soli i octa. aZtim se vezivo lako ižmiče, osuši među krpama i ugla-ča dok je još na pola vlažno.

Pranje sirovo-svilenih tkanina. U toploj se vodi rastope komadići običnog sapuna. Kad voda postane mlaka, onda se u njoj opere tkanina uz lako trenje i uz laki pritisak. Voda se mijenja češće, sve doklegod je zamazana. Sad se tkanina ispere u mlakoj, ali čistoj vodi. Voda se mijenja sve dotle, dok ne ostane posve čista. Zatim se tkanina umota u suhu čistu krpu, da se u njoj malo provene. Onda se, dok je još vlažna, izgladi vrućom gladilicom s krive strane. Možemo ju glačati i s prave strane, ali moramo prije po tkanini položiti tanku krpu, te po ovoj potezati vruću gladilicu. Još prije pranja treba sirovosvilenu tkaninu staviti na vruću paru.

Kuhinjsko posuđe od aluminiuma. To posuđe nije zdravlju škodljivo. Tako stoji štampano u nekom, njemačkom, znanstvenom listu. To je utvrđeno najvišom zdravstvenom oblašću, a oprobano jelom za ljude i za životinje, koje je skuhano u tom posuđu. Radi toga se preporuča posuđe od aluminiuma za kuhanje, a naročito za pečenje raznih jela. Kad se to posuđe začađi, onda se začađeno mjesto natare komadićem prijesnog krumpira ili kriškom jabuke. I. Sitarić

Kuhinjski kalendar

Veljača Petak **17**	Objed: Riblja juha. Šaran na kimu s rižom. Palačinke. Večera: Krumpirača (žganci od krumpira) s makom.
Subota **18**	Objed: Prežgana juha. Mozak s jajima i salata od celera i cikle. Naduvak od limuna. Večera: Filet od telećih jetara i kaša od krumpira.
Nedjelja **19**	Objed: Juha od zelenja. Francuski janjeći odresci i riža s narančama. Pokladnice. Večera: Punjena jaja obložena špinatom. (Cezner-Andrić: Domaćica u kuhinji, str. 17.)
Ponedj. **20**	Objed: Juha od celera. Jastučići sa sirom. Večera: Pržolice s rajčicom.
Utorak **21**	Objed: Juha od govedine. Govedina u umaku i riža. Večera: Čevapčići s lukom. Pokladnice.
Srijeda **22**	Objed: Mliječna juha. Rezanci s orasima. Večera: Sir s vrhnjem.
Četvrtak **23**	Objed: Juha od kupusa. Sarma. Drobljenac s kuhanim šljivama. Večera: Sarma od objeda.
Petak **24**	Objed: Juha od graha. Soangalija. Jabuke. Večera: Kelj s rižom.
Subota **25**	Objed: Juha od rajčice sa žličnjacima. Varivo od krumpira s pofeznama. Večera: Popara.
Nedjelja **26**	Objed: Mussolinijeva juha. Samljeveni teleći odresci s vrhnjem i roščićima od krumpira. (»Domaćica u kuhinji« str. 41.) Nadišci. Večera: Riža s jabukama. (»Domaćica u kuhinji« str. 63.)

KULTURNI PREGLED

NOVE KNJIGE

Čović-Kokić: BUNJEVCI I ŠOKCI, izdanje Društva sv. Jeronima, str. 40., cijena 1 Din. — Bunjevačko-šokački Hrvati jesu grana hrvatskog naroda, o kojoj se nažalost najmanje zna i najmanje vodi brige i računa. Ima nažalost i Hrvata, koji su spremni, da ih se i odreknu. Takvu nebrigu naši Bunjevci i Šokci, koji su morali izdržati nadljudske borbe, da održe svoje hrvatstvo i svoj jezik, osjećaju s velikom boli. Odsad više ne smije tako ostati. Mi svi moramo veliku ljubav posvetiti baš tom dijelu hrvatskoga naroda, koji je čuvar naše sjeveroistočne granice. Kako oni čine jedinstven povijesni narodni i zemljopisni sklop s cijelim hrvatskim narodom, pokazuje ova brošura, koja je došla u pravi čas i koja treba da se nađe u svakoj hrvatskoj kući. I stotinu tisuća te brošure da se proširi, još bi bilo premalo. Rodoljubi, zauzmite se za proširenje ove knjižice, za proširenje ljubavi hrvatske i na one, koji su te ljubavi najpotrebniji!

Vinko Nikolić: SVIJETLI PUTOVI, pjesme s autorovom slikom od Antuna Žunića, vlastita naklada, Zagreb 1939., str. 96., cijena 20 Din (u platnu 35 Din). — Kad je prije 3 godine izašla prva knjiga pjesama Vinka Nikolića, napisao sam, da je on najbolji pjesnik današnjeg Šibenika. Ova nova zbirka njegovih pjesama to iznova potvrđuje. Sve pjesničke ljepote, koje smo otkrili u njegovoj prvoj zbirci (»Obitelj« 21. travnja 1936.), dolaze u ovoj knjizi još do snažnijeg izražaja. Neizmjerna je njegova pjesnička ljubav prema moru, te o njoj često pjeva i otkriva nam ga u mnogim opjevanim ljepotama. A najsnažniji je, kad pjeva o majci. Taj mu je dio zbirke najbolji, najosjećajniji. Koliko je u ovim stihovima nježnosti, topline:

Pod tužnom težinom srebrena plašta umorna zemlja mirisom pospano diše;
a dječak s očima, ko njegovo more, plavim misli na majčicu svoju:
— Slušaj, mamo draga, slušaj, sijeda grano moja, moj živote mili,
trepavice digni sa tih zaplakanih oči i pogledaj na me,
da u njima ugledam ja lijepu ljubav za me!
Mamo moja, sijeda grano moja, mog života srećo!

»P r o l j e t n a p j e s m a« str. 40.)

Isto tako snažni su i stihovi pjesme »M o l i t v a z a m a j č i n e o č i«:

O ne daj, da utrnu dva plamena plavkasta, draga,
što leže pod vedrim čelom, a kruna ga srebrena vjenča,
ko najljepše cvijeće proljetno jutro,
dvije varnice tihe, što kao poslije oluje
gore na svjetioniku mojih maštanja i čežnja;
o ne daj, da luči, što izgaraju plamenom svetim
majčina srca
gore
na bijeloj planini mojih strepljenja i nada,
ne daj, da dogore.
Tebi, Gospode, što bdiješ nad svakim životom zemlje,
molim se
žarom očajnika i dobroga sina:
Ne daj, da ugasnu oči moje drage majke!

Kad počne da pjeva o svom lipom rodnom kraju, onda u drugoj polovici knjige pjesme počnu da teku u šibeničkom narječju. Kod svake se sitnice zaustavlja, svaka mu je u rodnom kraju draga, svakoj posvećuje malo svojih pjesnisničkih osjećaja i stihova. A sve obavija tako bujnom pjesničkom dikcijom, tako čarobnim pjesničkim figurama, tako neprisiljenom osjećajnošću.

Ova knjiga pjesama zaslužuje svu pažnju onih, koji su skloni doista lijepim pjesmama.

Dr J. A.

Antun Matasović: DAJ, DA DOĐE KRALJEVSTVO TVOJE, gluma o bl. Nikoli Taviliću u 1 činu, za same muške uloge (15 do 20 osoba), izdanje Društva sv. Jeronima u Zagrebu 1939., str. 40., cijena 10 Din. — Kao 17. svezak jeronimske Knjižnice Društvene Pozornice izašla je evo gluma o svetom Hrvatu, čiji se kult u posljednje vrijeme silno širi po svim hrvatskim krajevima i za čiju se kanonizaciju vodi velika akcija. Ta je gluma dakle vrlo aktuelna. Baš ove godine, kada se sprema proslava 50-godišnjeg jubileja beatifikacije bl. Nikole Tavilića (početkom lipnja), trebat će ova gluma da se što više izvodi na priredbama, koje će biti upriličene prigodom tih jubilarnih proslava ovog hrvatskog jerusalemskog Blaženika. Matasović je tu na književni način prikazao lik bl. Tavilića tako dobro, tako snažno, tako vjerno, tako dojmljivo, te će ova gluma doista ostaviti vrlo jak dojam, gdjegod se bude izvodila. Prenosimo se u Jerusalem, gdje bl. Tavilić pretrpljuje svoje mučeništvo, i vidimo kod toga mali dio svete Hrvatske, koja se žrtvuje za Krista. Preporučamo ovu glumu svim katoličkim društvima, da je svuda izvedu. Učinit će tim veliko religiozno-kulturno djelo.

Dr Josip Andrić: NAJLJEPŠI MEĐU OTOCIMA, lutanja po Siciliji, izdala Dobra Štampa u Sl. Požegi, str. 192. sa 19 priloženih slika, cijena 40 Din. — Ova najbolja putopisna knjiga u hrvatskoj katoličkoj književnosti naišla je na opće priznanje kritike i čitatelja, pa na nju ponovno upozoravamo. Naklada knjige je ograničena, pa treba s narudžbom da požuri svaki, tko ovu vrijednu knjigu, u kojoj su divno prikazane ljepote Sicilije i njene veze s Hrvatskom, želi da ima. Dobiva se kod nakladnika u Požegi i kod autora (Zagreb, Trenkova 1.)

Mali Toma u balonu

Prema istoimenom romanu Mark Twaina — *Slike i tekst od M. Fučića*

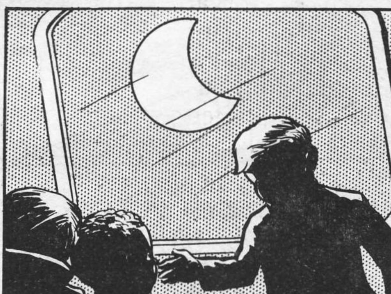

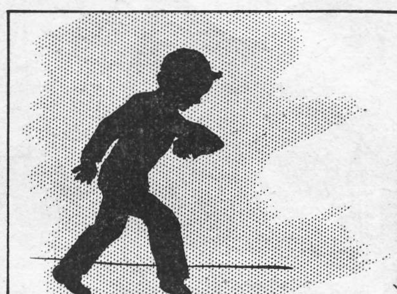
7. »Gledajte te glupane ispod nas! Govorili su, da balon ne će ni uzletjeti,« počeo je vikati profesor, »a on juri kao tane. Moj je balon najveće otkriće svijeta! Može neprekidno letjeti 50 godina. U njemu ću oploviti — svijet!!!«

8. »Ju, mi majka! On htjelo oploviti cijelo svijet. Mi se nikada viš ne vratiš u draga naše Haunibal. O-o-o zašto podeš vidi balon od miliona kobilina sila, jadna Jim!«

9. »Profesore, profesore, dragi gospodine profesore. Molimo vas, pustite nas kući. Spustite nas barem na jednu livadu, pa ćemo do Haunibala pješice. Mi smo slučajno s vama od...«

10. »Šta-a-a? Htjeli biste pobjeći?! Jok! Oplovit ćete sa mnom svijet, a zatim ću balon sa svima nama potopiti u o-ce-a-nu! Ako se samo maknete, kao pse ću vas ustrijeliti!«

11. Kad je pala noć...

»Pst! Profesor spava. Dečki! Trebalo bi, da mu se prišuljamo, da ga vežemo i pristanemo s balonom na zemlju,« govori Tom.

»O, masa Tom, ne učiniš to. Ono bilo lud.«

»Upravo zato moramo. Inače će nas potopiti...

12. ... kao mačke. Dečki hajdemo!«

Olujni je oblak prekrio mjesec. Kroz tišinu se čulo samo tiho škripanje Tominih cipela i uznemireno Jimovo disanje. Toma se latio opasnog pothvata...

(Nastavit će se.)

VELIKI NATJEČAJ „OBITELJI“ – BR. V

Koji je ovo pjesnik sa svojom majkom?

Općeno je mišljenje, da je najveći pjesnik nove hrvatske poezije onaj, koji se nalazi na ovoj našoj slici. Tu je pjesnik sa slijepom staricom majkom.

Rođen u Postirima na otoku Braču, uzdigao je barjak novije hrvatske poezije na dostojnu visinu. Pretežno je l i r i k. Kao takav je opjevao davna slavenska vremena i izdao knjigu o hrvatskim krajevima. Pjesnik je i ljubavnih te misaonih pjesama. Kao e p i k je osobito znan radi legendarnog epa »Utva Zlatokrila«, a njegov životinjski ep »Medvjed Brundo« je možda najizrazitije djelo te vrste u svjetskoj književnosti. U pripovijestima iznio je divot-junake istarske Hrvate (»Veli...) i njihovu borbu s Talijanima. Napisao je roman o svom psu Šarku, a najnovije djelo mu je roman u 2 knjige o satiru-pastiru-seljaku »Pastir Loda«.

Sva rješenja šalju se zajedno na koncu objavljenog čitavog natječaja. Upotrebite priliku da dobijete koju od mnogobrojnih lijepih nagrada, koje su objavljene u prvom ovogodišnjem broju „Obitelji“

Vladimir Nazor

ZA ŠALU I SMIJEH!...

VJERESIJA. Prolaznik: »Danas nemam baš ništa sitnoga. Nadarit ću vas drugi puta.«

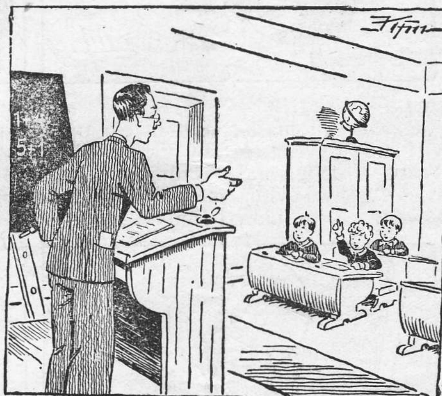
Prosjak: »Eh, šta ćemo?.. Kriza!... Danas ljudi već i meni ostaju dužni.«

HLADAN TUŠ. Učenice (jednoglasno): »Čule smo, gospodine profesore, da ste kod kuće na selu nekoć bili pastir.«

Profesor: »Dobro ste čule. I danas još moram paziti na — guske!«

NE ĆE PJEŠKE. A: »Čovječe! Pa tako ste pijan, da nije moguće, da u tom stanju kući idete.«

B: »To mi nije ni potrebno. Imam ja napolju motocikl.«

UVIJEK PROFESOR. Gospodin profesor ne može da nađe neku ulicu. Slučajno opazi jednog svog đaka, kako mu u susret dolazi. Profesor ga upita: »Gdje je ovdje Matovilčeva ulica?«

»To je eno druga ulica na lijevo, gospodine profesore!«

»Dobro. Sjednite!«

OSJETLJIVOST Zločinac (nakon osude): »Uh, vječita robija! No, na to sam i računao. Ali osim toga još i gubitak časnih prava? Ne, s tim se ne mogu složiti!... Apeliram...«

PRVI PUT NA MORU. »Koliko li vode!« začudi se mlada gospođa, kad je prvi put ugledala more.

»A uz to vidiš tek samo površinu te vode!« primijeti mladi muž.« Sabrao Sl. Tr-ski

ZABUNA. On: »Dozvolite, moje je ime Mlinarić.«

Ona: »Krasno ime! Tako bih se rado tim imenom zvala!«

PRAVO MJESTO RUKAMA. Učenici uče imena pojedinoga komada odjeće i obuće: »Hlače i čarape su za noge, kaput za prsa, kapa za glavu, a cipele za noge.«

Učitelj: »Ko znade, što čovjek upotrebljava za ruke?«

Opća šutnja.

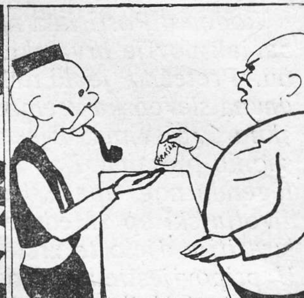
Javi se mali Ivica:

»Džepove, gospodine učitelju.«

Dobrijanova besanica

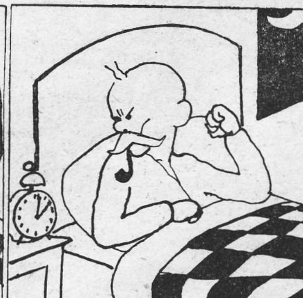
Dobrijana našeg
zaboljela glava,
noću nema mira,
ne može da spava.

Zato po lijek ide
u svoju apoteku
i čudni prašak bijeli
prosu po krevetu.

Lijek ne pomaže,
pa se čika čudi,
nisu li ga praškom
prevarili ljudi!

Dobrijane mudri,
pokušaj još sreću,
saspi po krevetu
praška punu vreću.

Ilustrovani tjednik „Obitelj" stoji 5 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed. Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

Nabavite ove zanimljive i vrlo jeftine knjige!

»PIJO XI.«

Knjiga o životu i djelima nedavno preminuloga Sv. Oca Pape — Napisao dr M. SPILETAK — Raskošno uvezano izdanje s ilustracijama stoji **20.— Din.**

»PIJO XI.«

Knjiga o životu nedavno preminuloga Sv. Oca Pape — Pučko ilustrirano izdanje stoji **2.— Din.**

»AVE VICTOR!«

Velepjesan Papinstvu — Spjevao dr FERDO ROŽIĆ — Ukusno opremljena stoji **20.— Din.**

»ŠTO JE PAPA HRVATIMA?«

Veze hrvatskog naroda i poglavara rimske Crkve kroz vjekove — Napisao dr FERDO ROŽIĆ — Stoji **1.— Din.**

»PAPA PIJO XI.«

Značenje nedavno preminulog Sv. Oca Pape — Napisao dr ANDRIJA ŽIVKOVIĆ, rektor Zagrebačkog sveučilišta, u knjizi **»Jedni grade drugi razgrađuju«** — Knjiga stoji **8.— Din.**

»OBNOVA SOCIJALNOG PORETKA«

Misli vodilje o reformi današnjeg društva, koje je u svojim enciklikama iznio nedavno preminuli Sv. Otac Pijo XI. — Napisali dr SJEPAN BAKŠIĆ i dr VELIMIR DEŽELIĆ sin — Cijena knjizi **10.— Din.**

»PREDZIĐE KRŠĆANSTVA«

Hrvatstvo i katolicizam — Napisao dr FRAN BINIČKI — Cijena **6.— Din.**

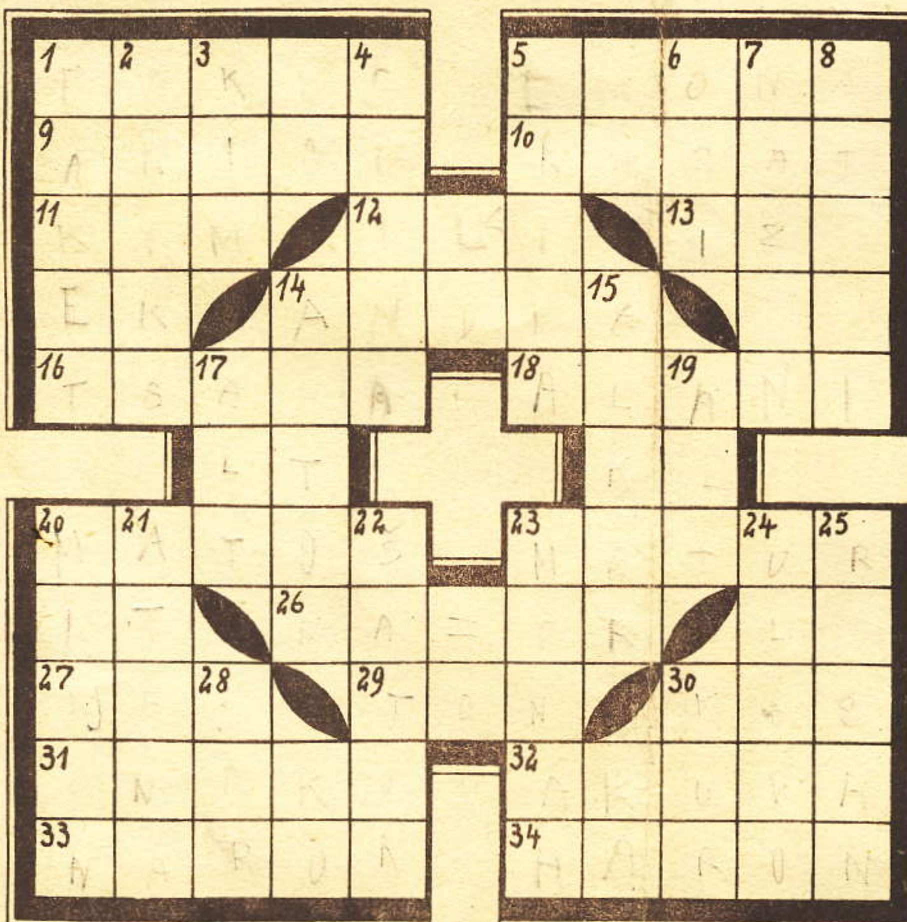
QUO VADIS?«

Roman o prvom papi Sv. Petru i o prvim vremenima kršćanstva — Napisao glasoviti poljski romanopisac SIENKIEWICZ — Cijena **40.— Din.**

Naši prijatelji na djelu

S osobitim veseljem javljamo, da je velik broj naših čitatelja radosno primio naše nastojanje, da »Obitelj« izlazi 3 puta mjesečno. Mnogi su nam to javili i pismeno, a ima i takvih, koji su tom prilikom i novčano potpomogli naš pothvat. Spominjemo ovdje imena tih naših darovatelja: po din **400.—**: Krešić-Maravić Paulina; po din **200.—** N. N. Sl. Požega, Marija Lukinić; po din **100.—** Perković Katica; po din **50.—** Vasić Zora; po din **20.—** Pečenjak Marica; po din **10.—** Ramljak Irena, Rahija Antonija, Matijević Pavao, Korade Anka, Paulin Dragutin, Matulina Anka, Ostrogonac Ento, Oštrić Josip, Lovrenčević Nikola, Sestre milosrdnice Sinj, Zezula Marija, Prekupec Mirko, Bilandžić Anka, Sestre Dragocj. Krvi, Zenica, Sestre Dragocj. Krvi Jajce, Hutira Josipa, Dujmović Ana, Oršulić Fran; po din **9.—** Rošić Ivka; po din **5.—** Duda A., Kunić A., Forjan I., Kučinić L., Jelaković A., Džinić I., Tubaković E., Sestre mil. Osijek, Karabaić M., Lovrić V., Dr Baturić P., Štiler R., Kovač M., Župančić S., Dr Binički M., Lasić K., Gaži M., Subotić M.; po din **2.—** Sovec M., Fabijanić M. — Svima od srca hvala!

Slika na omotu: ✝ SVETI OTAC PAPA — Naslikao R. Gosekuß

Križaljka

Složio M. Badovinac

Vodoravno: Opit (tuđica), 5. Rimsko ime za Ljubljanu, 9. Žen. ime (pad.), 10. Mjera za zlato, 11. Roman od Kiplinga, začin za jelo, 12. Veznik, 13. obala (u Kotoru!), 14. hrana za ptice (tuđ., bez poč. k.), 16. Jezero u Abesiniji (piše se sa ts), 18. Skitnički narod za seobe naroda, 20. Hrv. pisac (prvak našeg eseja), 23. Vremešan (tuđ.), 26. Hrv. pjesnik (Medvjed Brundo!), 27. mrtvo tijelo (strvina), 29. Zvuk, 30. Ptica (crna!), 31. Nije ovako (tuđ.), 32. Mjera za tekućinu (genit.), 33. Trud, 34. Mitol, prevozilac.

Okomito: 1. Pošiljka, omot, 2. Dragi kamen, 3. Kao 11. vod., 4. Rijeka u Franc., 5. Odio (tuđ.), 6. Ječi, 7. Poriv, 8. Koraljni otoci, 14. Popularni svetac (u-o), 15. Igrač viteške igre (Sinj!), 17. Glas (niži od soprana), 19. Kao 17. okom., 20. tisuću tisuća, 21. Grad u Grčkoj, 22. Ciganska kuća, čador, 23. Redovnik (tuđ.), 24. Teška kovina (mekana), 25. Naša planina (u Bosni), 28. slinavka, marvena bolest, 30. Mjesto u crkvi, pjevalište.

Riješenje treba poslati do 1. ožujka. Među odgonetače podijelit će se 20 zabavnih i poučnih knjiga.